

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קן המזל וכט"ס לעד אכ"ר

ערש" ק פרשת "ויגש", ג' בטבת תשע"ד גליון מס' 397

אהבת תורה אמייתית

אחד הדברים החשובים בעולם הינו הילדים. ילדים זה שמחה ואין להם מחיר. זאת המתנה הגדולה והיקרה ביותר שיכולים בני זוג לקבל מאת בורא כל עולמים, ויהי רצון שהקב"ה יזכה את כל מי שצריך ורוצה בשי נפלא זה. מאמצים אדירים וכוחות עליונים צריכים ההורים להשקיע בילדיהם כדי שיזכו לרוות מהם נחת יהודית אמייתית. תפילות אין סוף צריכות להיות שגורות בפי ההורים ודמעות עד בלי די צריכות להיות מנת חלקם של ההורים כדי שיזכו בילדים צדיקים אוהבי תורה ושמחים במצוות, בעלי יראת שמים ומידות טובות. אין ספק שגם יחסם של ההורים לתורה ולמצוות הינו גורם מכריע. כשהילד רואה הורים חמים שכל מאוויים ורצונם הוא שבנם יהיה גדול בתורה, הדבר משפיע רבות ופועל את פעולתו. ובואו תקראו סיפור נפלא בענין. הרב כהנמן זצ"ל, ראש ומייסד ישיבת פונובוי' הזדמן לחו"ל לטובת מגבית למטרות תורה וחסד. במסעו הוא נתקל בעשיר גדול ומוקיר רבנן שמימן מכספו תלמוד תורה גדול. כל הוצאות התלמוד תורה היו על כתפיו של אותו נגיד. הרב מפונובוי' נדהם מהמראה והתרגש כל כולו. הוא הלך לאותו עשיר ואמר לו: "אני מקנא באהבת התורה אשר בקירבך. מילא אני אוהב תורה שכן אני לומד תורה וכל עולמי זוהי התורה הקדושה. אבל אתה, עסקיך חובקי עולם ואין לך כל כך פנאי ללמוד ולהתענג על תורתנו הקדושה. מאין לך אהבת תורה שכזאת שהינך מוכן לקחת על כתפך עול כבד שכזה - החזקת תלמוד תורה שלם?". העשיר חיך, היישיר מבטו לרב וכשדמעות מבצצות בעיניו התחיל לספר את סיפורו. "נער עני ומרוד הייתי. הורי סבלו חרפת עוני וכמעט רעבו ללחם. פרה אחת היתה לנו ממנה היינו חולבים. פרה זאת היתה כל פרנסתנו וחיותנו. יום אחד חזרתי מהתלמוד תורה עם פתק חתום וסגור ביד. אמי לקחה ממני את הפתק והחלה קוראה בו. איך שהגיעה לסוף קריאת הפתק, החלה בוכה ומייללת. אנחנו הילדים חשבנו שמדובר על הודעת אבל, משהו חשוב כנראה נפטר ולכן אמא בוכיה. זמן קצר לאחר מכן אבא חזר. אמא כנשוכת נחש קפצה לעבר אבי והחלה לספר לו אודות הפתק. התברר שתוכן הפתק היה דברי המלמד בתלמוד תורה, שבשל החוב של כמה חודשים, אין באפשרותו להמשיך ללמד את הבנים אלא אם כן יוסדר החוב לאלתר. האבא היה אובד עצות. כיצד ישיג הון שכזה. פתאום אימי החלה לנגב את דמעותיה ואמרה לאבי: בוא ונמכור את הפרה. האבא היה המום מההצעה, והרי פרה זו היא כל פרנסתנו. האמא לא הרפתה ואמרה שנמכור את הפרה, נשלם תלמוד ומשאר הכסף נתגלגל וה' יעזור. אמא היתה אחרי לידה של תאומות. למחרת בבוקר אבא ואמא, שתי התאומות והפרה החלו את המסע לעיר. עשרה קילומטרים הלך ועשרה חזור בגלל הכול כדי למעט בהוצאות. אמא לקחה את הכסף למלמד, עטפה אותו והחלה לרקוד ולפזם. "מחר בני היקרים אתם יכולים ללכת ללמוד תורה". ומסיים אותו עשיר את סיפורו הנלהב לרב מפונובוי' ואומר: "אחרי דברים כאלה שראיתי וחוויתי לא אוהב את התורה הקדושה!". אחים ואחיות יקרים, הרב יהודה צדקה זצ"ל, היה דורש את הפסוק מפרשתנו: "כי איך אעלה אל אבי והנער איננו איתי" - כיצד אעלה אל אבא שבשמים והנער איננו איתי בתורה ובמצוות, בדרך ישראל סבא. נשקיע בילדינו והיה זה שכרינו, ונוזכה לגאולה השלמה בעגלא ובזמן קריב.

שיקול הדעת!

בספר הנפלא "מעייני השבוע" כתב מעשה ומיסור בצידו, ולחיבת הקודש נעתיק את לשונו: לא מכבר פגשתי בכמה אחים, בעלי תשובה, שזכו ושוברו בסידרת סמינרים של "ערכים". אח אחד שב, ושלה את אחיו לסמינר הבא, והשניים שלחו את אחיהם לסמינר שאחריו, ועתה הם משפחה מורחבת, מואשרת ומלוכדת. אבל המאושר ביותר - הם אומרים - הוא אבא. הוא כאב כל כך את התרחקותו, ועכשיו אין מאושר ממנו! שמעתי ותמהתי: איך באמת התרחקתם? והם סיפרו שהאב שלח אותם בתום לב לבית ספר חילוני. היה שם בית ספר תורני, אבל הוא היה רחוק יותר מן הבית. בית הספר החילוני היה קרוב יותר ונוח יותר. הוא שלח אותם לבית ספר קרוב ולא שיער שיערו שיעגו כל כך רחוק... אז נכון הדבר, שקירבה לבית היא שיקול, ונוחות היא שיקול, אבל יש להניח שיקול זה על כף המאזניים - מול התכנים של בית הספר התורני, מול המסורת ומורשת הדורות, מול התורה והמצוות ודרך האבות, מול התורה המעולה והערכים הנשגבים; וגם לקח זה למדנו מפרשתנו. כי אין לך דבר שאינו רמוז בתורה, אין לך לקח ותהגה טובה שאינם כתובים בה! פרעה ציוה על יוסף שיביא את אביו ואחיו למצרים "ועינכם אל תחוס על כליכם". מדוע הדגיש זאת, ומדוע טרחה התורה לצטט הוראה זו? ובאמת מדוע לא יחוסו על הכלים, מדוע יפקירו, מדוע לא יארוזם כדבעי? והסביר רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל, שהחשכון הוא דבר טוב ורצוי, ויש לחוס אף על פכים קטנים. אבל בעת תקוף הרעב, הרי בשעה שיתעכבו לארוז בקפדנות כלי חרס פעוטים עלול מקנה רב למות ברעב. השכר יוצא איפוא בהפסד, והרי שיקול שלא במקומו... בכל שיקול יש להביא בחשבון את המכלול. ולכן קרוי הדבר "שיקול", כי יש לתת לכל שיקול - את המשקל הנכון; ואת המשקל הגדול ביותר בחינוך הצאצאים - יש לתת למורשת האבות ולעתידיהם הרוחני ונצחי של הילדים!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת
17:49	17:16	16:14
17:53	17:15	16:00
17:49	17:14	16:03
17:53	17:18	16:18

הפסרת השבוע: "ויהי דבר... ואתה בן אדם"

מטעמים לשבת

עשה כל רע ואין כל עונש מגיע לו. והנה כאשר אתה נוטל את בנימין, הרי זה העונש המר והקשה ביותר לגבי האב החף מפשע, ונמצא שאתה מעוות עליו את הדין. בתחילה לא היה יכול יוסף להשיב תשובה על כך. אולם עכשיו, לאחר שנתוודע להם, השיב מיד על הטענה הזאת: "אני יוסף" - אני הוא יוסף שמכרתם אותו בגלל שחטאתי נגדכם, אבל "העוד אבי חי" - האם עצר אבא כוח לעמוד בצערו הגדול שגרמתם לו? אם אני חטאתי נגדכם, מה היה אבא אשם בכך, שציערתם אותו כל כך במשך עשרים ושנים? אותה שאלה ששאלתם אותי - הריני חוזר ושואל אתכם...

(מענינה של תורה)

מיותרת, שהרי עליו המדובר. ותירץ, שיוסף רצה להכניס, שלא יבהלו ותפוג נפשם. והיה קורא "יוסף, יוסף בן יעקב!", והיו האחים מתבוננים כה וכה ותוהים, שלא ראו שם אדם, עד שאמר להם "אני יוסף", ולעצמי קראתי - והדבר רמוז כאן בפסוק: "ולא עמד איש איתו בהתוודע יוסף - אותו יוסף שהוא קרא לו לבוא - אל אחיו", כשגילה להם שהוא הוא... (מענין השבוע)

"אני יוסף העוֹד אבי זוי ולא יכלו אוֹזין לענות אותו כי נבהלו מפניו" (בזה,ג)

ביאר הגר"י בלזר צוק"ל שיהודה היה טוען בפני יוסף: אומנם הצדק איתך, בנימין גנב את הגביע וראוי הוא לעונש, אולם אביו הזקן הרי לא

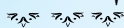
"כי איך אעלה אל אבי והנער איננו איתנו" (בזה,לד)

דבר זה חייב כל אדם מישראל לומר לעצמו: כי איך אעלה אל אבי שבשמים, אם לא חניך את בניו לתורה ולצוות כראוי להם, שהרי אמרו חז"ל, בשעת מתן תורה נשאלו ישראל: מי יהיה ערב עליכם שתשמרו את התורה? וענו: בנינו יהיו ערבים! ועתה שהערבים אינם עימנו, מי יגן בעדינו? (מ.ש.ת.). (אמרי חן)

"בהתוודע יוסף אל אוֹזיו" (בזה,א)

שאל רבינו אברהם אזולאי זצ"ל, מגורי האר"י הקדוש זיע"א: מהו שנאמר "ולא עמד איש איתו בהתוודע יוסף אל אחיו", המילה "יוסף"

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

הגאון רבי שמעון אגסי זצ"ל, היה מגדולי בכל במאה שעברה. בן למשפחת סוחרים עתירי ממון, שמוצאה מאירן. אחיו הגדולים השתלבו בחיי המסחר, אבל מכולם נשתמר לדורות זכרו הנערץ של הבן הצעיר שנפשו חשקה בתורה והאיר את שמי יהדות בכל בתורתו ובקדושתו. בגיל אחת עשרה נכנס ללמוד ב"מדרש בית זילכה" מפי תלמידי הגאון רבי עבדאללה סומך זצ"ל, ובגיל שבע עשרה כבר נכנס בפרדס תורת הקבלה. הוא עלה ונתעלה בתורה ובקדושה, ובין רשימותיו נמצאה פיתקה: "תדמה בנפשך, בכוח המדמה שבך, ששם הו"ה ברוך הוא, בד' אותיותיו, כמו שהוא נכתב בתורה, מאיר על ראשך כמראה אש אוכלת חופף עליו כל היום וכל הלילה. שום תשים עליך מלך א-ל חי וקיים, כי שם הו"ה ברוך הוא, הוא אלוקים חיים ומלך עולם, מלכותו מלכות כל עולמים וממשלתו בכל דור ודור עד נצח נצחים". לאחר פטירת מאור הגולה רבינו ה"בן איש חי" זצ"ל, עבר שבט הנהגת הקהילה לידי הגאון רבי שמעון אגסי זצ"ל, שעמד כארי בפרץ ההשכלה הריקנית והנבובה שעשתה שמות בכרם בית ישראל. הוא הבהיר בכל עוז, שכל מטרתם של מייסדי בתי הספר החדשים היא להרחיק את הנוער מן המצוות וממסורת אבותיו, ולקרבו אל תרבות הגויים המושחתת והמסואבת: "מה אענה ומה אומר, ראית את הבן לבוש בגדי נוכרים, מסלסל בשערו ומבריק את סנדלו, וספרים חיצוניים תחת זרועותיו, וכל היום מצפצף בשפת צרפת... ובבואו בצהרים מבית הספר רואה שעדיין לא הכינו לו את ארוחתו - הוא בועט באימו, ופוער פיו בנאצות, ואוכל בלא נטילת ידיים ובלא ברכה. ראו מה גרמתם לבניכם! לא כזה חלק יעקב. הוא שלח את יהודה לפניו גושנה, כדי להתקין בית מדרש לבניו, שלא ילמדו את תרבות המצרים ולא ילכו בדרכם!". כמה מתאימים הדברים גם כיום, לאחר מאה שנה!

(מענין השבוע)

האור החיים הקדוש זצ"ל שואל בפרשתנו שאלה. מדוע יוסף הצדיק המתין עשרים ושנים שנה ולא שלח מכתב לאביו, לא שיגר הודעה קצרה: "עודני חי". מדוע הניח לו להתאבל ביוגון קודר? ותשובתו: יוסף חשש שאם יודע לאביו שעודנו חי, יחקור ויגלה את דבר המכירה ואחיו יבשו ויכלמו, וכל המלכין פני חבירו אין לו חלק לעולם הבא. מוטב שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו. לפיכך, כבש את געגועיו עד לבואן של שנות הרעב. ואז, כאשר הוכיח לאחיו כי למחיה שלחו האלוקים, והכל מן השמים, ומה' יצא הדבר והם לא היו אלא שלוחי ההשגחה - יכול היה לבשר לאביו על הצלתו והצלחתו. הגאון הקדוש רבי שלום הדאיה זצ"ל, מחכמי ארץ, עלה לארץ הקודש והיה לראב"ד בבית הדין לעדת הספרדים בירושלים, שם ישב על מדין יותר מארבעים שנה. פוסק אדיר היה, בקי בכל מכמני התורה, כמוכח מסיפרו הגדול "דובר שלום". דרשן נפלא, כנראה בסיפרו הנודע "שלום לעם", ומקובל גדול ועמקן כמתגלה מסיפרו "שלום וצדק". הוא כיהן בראש ישיבת המקובלים "בית א-ל". כך אחז בכל עוז בעמוד התורה וההלכה, בעמוד העבודה והכוונות, והחוט המשולש לא ניתק, עמוד גמילות חסדים. תומך היה בסתר בעניים ותלמידי חכמים, בתמיכת קבועות, שבועיות, שאפילו הרבנית עליה השלום לא ידעה עליהן, והן נודעו רק לאחר פטירתו לחיי עולם. אבל לענין שפתחנו בו, בהירות המופלגת בדיבור, שלא יצא חלילה חשש תקלה, פגיעה או זלזול, הלבנת פנים או לשון הרע, לזאת נביא את הסיפור הבא: כשהגאון הקדוש רבי שלום הדאיה זצ"ל עלה ארצה, עבר להתגורר בשכונת "אוהל משה". שאלוהו מדוע לא בחר לגור בשכונת הבוכרים, בה התגוררו רבים מבני עדתו, בהם כל גדולי ארץ"א גאונים וצדיקים. השיב ואמר, כי היא הנותנת. בשכונת "אוהל משה" שוחחו הכל בלאדינו, שפה אותה לא הכיר. וכך, יימנע מלשמעו רכילות ולשון הרע, ויוכל לשמור פיו ולשונו ולנצור מרעות נפשו!!!

והייתם לי סגולה

מי שיש לו פחד יזהר לומר בכל יום בבוקר מזמור "וישב בסתר עליון" (תהילים צא) שלוש פעמים, ויתחיל מפסוק "ויהי נועם", וכן יאמר גם כן מזמור "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים" (תהילים קכ"א) שלוש פעמים, ולפני שישן יאמר מזמורים אלו פעם אחת, ובכל תפילות העמידה בין בשבת ובין בחול יאמר לפני אלהי נצור את מזמור "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים", וכן יזהר ללבוש טלית קטן כשר ובדוק, וירגיל עצמו לומר בלחש בכל עת משעות היום או משעות הלילה את התיבות: "עזיזא דבי טבחי שמינא מינאי", וכן בעת שמתעורר הפחד בלבבו, יאמר תיכף ומיד את התיבות הללו.

(סגולות ותפילות)

מדברי האש הישנה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זיכרון הבנים

הלימוד להתמודדות (ב)

בשבוע שעבר הבאנו סוגי תגובות של הורים החפצים לסייע בידי ילדיהם להתמודד עם קושי של עלבון או משהו דומה שארע בכיתה, בגינה או בכל מקום ציבור אחר. הנטיה לגונן על הילד היא טבעית וכמעט מתבקשת מאליה. אולם, חשוב לזכור, שהורה המעורב יתר על המידה, מעכב לא אחת את התפתחות הילד. המצב הנוצר הוא שהילד, במקום להתמודד עם לבטים וקשיים שהם כורח המציאות, מצפה שאבא אמא יפתרו לו אותם. הטוב ביותר בחינוך הוא, לעזור לילד לטפל בבעיות שלו בעצמו, לסמוך על כוחותיו בפתרון הבעיות. כאן המקום להזכיר להורים, שאין בדברינו עצה להתעלם מקשיי ילדינו. להגיד להם: "תסדרו לבד ועכשיו תעזבו אותנו..." ההיפך הוא הנכון. לאורך כל הדרך חשוב מאוד לבסס אצל הילד את תחושת הביטחון המלאה שאבא ואמא נמצאים לצידו, במתנס שלו. אבא ואמא תומכים בו ומוכנים לעזור לו בעצה ובהדרכה. גרוע מאוד אם הילד יפרש את תגובתו כהתייחסות "אדישה" לענייניו. על כן, ההתייחסות הראשונית תביעה תמיכה ואהדה. הזדהות כנה אפשר להפגין במחווה של חום, חיבוק, ליטוף. להגיד: "אני בטוחה שהיתה לך הרגשה קשה. ודאי הרגשת שאת רוצה לברוח ממבטי הילדות..." בשלב השני, כאשר הילדה נרגעה במידת מה, רצוי לתפוס איזו נקודה חיובית במה שעשתה ובזה להעריכה ולהעלותה. בדרך זו ובאופן כזה ניתן להעלות את הדימוי העצמי הנמצא כעת בשפל. הורה: "ומה עשית כשצחקו?". ילדה: "לא אמרתי כלום". הורה: "לא ענית כלום?! כל הכבוד לך, איזו ילדה גיבורה!". דרך זו כדאי לאמץ בכל אותם מקרים דומים כאשר הילד מגיע אלינו עם פנים "אומללות" ובטחונו העצמי נפגע. מה שהילד זקוק לו לעת כזאת הן כמה "זריקות מרץ" כדי לחזור לעצמו. ילד: "אברהם היכה אותי ובעט בי". אבא: "ולא החזרת?! כל הכבוד! התנהגת כמו ילד גדול!". פירוש הדבר הוא, שאנו מעריכים תגובות חיוביות. מעריכים את איפוקו, בבחינת: "איזהו גיבור הכובש את יצרו". זהו בעצם סוד החינוך להתמודדות עם עלבון. טוב להשמיע משפט הערכה על מצב שבו הילד לא החזיר מלחמה שעה, או שהמשיך ללכת עם החברים ולא ברח הביתה. כמובן שלא סיימנו וההמשך יבוא בשבוע הבא...

שלום בית

הקנאה בנישואין (א)

לעתים תדירות אנו עצמינו מעוררים קנאה, מבלי שנכיר בכך, לפעמים על מנת לרכוש את תשומת ליבו והתעניינותו של בן הזוג. לעיתים אנו מעוררים קנאה כדי שתהיה לנו סיבה לריב, או למען כל מטרה שאין אנו מוכנים להודות בה. ולדוגמא: רחל וברוך השתתפו בארוע משפחתי בו הם ישבו, התכבדו, דברו וצחקו. כשחזרו הביתה, האשים אותה ברוך, שהיא מקדישה הרבה תשומת לב למשפחתה, וכלל אינה מתייחסת אליו. למחרת חזרה לבית ובשמחה רבה סיפרה לברוך שנבחרה כעובדת המצטיינת ביותר במפעל. כמו כן סיפרה לו שתיכננה כבר עם חברותיה טיול קצר לאירופה. קנאתו של ברוך כלפי רחל גברה וסבלנותו פקעה. כאשר אמרה לו שהיות וכרגע המפעל בו הוא עובד שובת, הוא יוכל להשאר ולשמור על הילדים ויוכלו לחסוך את התשלום למטפלת, וכך תוכל לנצל כסף זה לקנות שם ביגוד לילדים. והנה ברוך הודיע לה למורת רוחה כי הוא מתנגד לנסיעתה. ואז החל להיוצר הקצר ביניהם. כל מי שמכיר את תחבולותיו של המוח האנושי יכול להבין שרחל כמו ידיה עשתה את בעלה קנאי. בכדי לעזור אנו חייבים להבין את המחשבה של האדם המקנא, אחרת לא נבין את הסיבות הגורמות לקנאתו. עלינו לדעת, שבפסיכולוגיה, בדומה לשאר מרכיבי האנושות, אפשר להשתמש לטובה ולרעה: אפשר להשתמש בה כמכשיר הרס אדיר ביותר, ואפשר להשתמש בה כבסיס לבניית יחסים של אהבה והבנה. עלינו להשתמש בידע שלנו לשם התנהגות הולמת ומסייעת למקנא. כאשר אנו "קורבנות" של אדם קנאי אין אנו עומדים על הסיבות הגורמות לו סבל, אנו מכירים רק באי הצדק שנעשה לנו, אנו מרגישים שהואשמנו על לא עוול בכפינו, וזה מכעיס אותנו, כיוון שאיננו יודעים מה לעשות, אנו מלאי רגש שלילי כלפי המקנא, ונכנסים עימו למריבה, ובמקום שעד כה היה רק אחד שלא צודק, הרי שעתה גם אנו איננו צודקים. נזכור שהמקנא זקוק לתשומת לב, לכן נרכך את רגשות הקנאה של עמיתנו: חיוך קטן, מבט נעים של סובלנות, מילה של חיבה כנה - כל אלו עשויים לחולל פלאים. גערות וויכוחים, מעולם אין בכוחם לקדם את הרגיעה היסודית, רק לאחר שהתבהרה האוירה. ופגה המתיחות, יש הזדמנות לעזרה מועילה. כאשר אנו מחזקים את ביטחונו העצמי של המקנא באמצעות אהבתנו וחבתנו, אנו יורדים לשרוש הפרעה. אותות של הערכה ויחס כבוד עשויים למנוע כל נטייה לקנאה. אם אנו מביאים לידיעתו של המקנא עד כמה אוהבים אותו וזקוקים לו, הרי שביכולתנו לסייע לו להתגבר על הרגש השלילי שבו. כל זמן שאנו בעימות עם אדם מקנא, חייבים לזכור שהוא זקוק לעזרתנו, לכן כדאי לקחת לתשומת לב: (1) לא להתנצל ולא להצטדק בפניו. (2) לא להיכנע. (3) לתת לו את הדרוש: חיבה ומסירות. אם נאמר לקנאי שהרגשותיו הן טפשיות וחסרות טעם - זה לא יעזור מאומה! הערות ותוכחות מחטיאות את המטרה, עלינו להבין שהרגשתו קיימת ומכאיבה, על אף היותה לא הגיונית. בשבוע הבא א"ה נוסף עוד נקודות מעשיות בנושא זה...

אמרי שפר

- * **הבעל שם טוב הקדוש אומר:** גם מידת היראה קיימת בכל נברא. מהאדם מישראל נדרש, לירא את השם כלכד!
- * **המגיד הקדוש ממוריץ אומר:** אהבה ויראה שני הפכים המה, ובמציאות אינם יכולים להתקיים יחד מלבד אצל הקדוש ברוך הוא.
- * **הרה"ק רבי אברהם חיים מזלוצ'וב אומר:** האדם צריך להשתדל בעיקר להשיג יראה - האהבה תבוא ממילא.
- * **החתם סופר הקדוש אומר:** ירא חטא אמיתי הוא - הפוחד מהטמטום והלכלוך של העבירה ולא מהעונש עליה.

(פגמים נבחרים)

למעוניינים שהעלון ישלח להם בדואר האלקטרוני, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com

למעוניינים כתובתנו החדשה באינטרנט: www.haravmograbi.co.il

ועל כן יאמרו המושלים-משל ונמשל

"ויגש אליו יהודה" (מד,יח). במדרש רבה (פרשה צ"ג) מובאים דברי רבי סימון שביאר, שכאשר ניגש יהודה אל יוסף אמר לו: בנימוסות (-בספר החוקים, דהיינו התורה) שלנו כתוב "ואם אין לו ונמכר בגניבתו", וזה יש לו לשלם! לכאורה דברי המדרש הללו תמוהים, וכי מה איכפת לו למלך מצרים מה כתוב בנימוסיהם של היהודים, והרי אין הדבר מחייב אותו כלל? אומנם, כל פרשת מכירת עבד הכתובה בתורה צריכה ביאור, כי כידוע אם אדם גנב ועתה אין לו לשלם אזי הוא נמכר בגניבתו. ולכאורה קשה: מי ירצה לקנות גנב ולהכניסו אל תוך ביתו? אלא מדובר בעני מרוד שעשה את מעשהו מתוך דוחק ובלית ברירה... לא היה לו פת לחם לתת לפי הטף על כן נכשל וגנב... עצתה כאשר אין לו מהיכן להחזיר את גניבתו מוכרים אותו לעבד. באמת, מי שהוא גנב מועד - אין איש מעוניין לקנותו! וזה מה שטען יהודה כלפי יוסף: בתורתנו כתוב: "ואם אין לו ונמכר בגניבתו" - דווקא כאשר אין לו אז נמכר הוא בגניבתו, ואילו זה - יש לו לשלם ובכל זאת גנב - האם עבד כזה אתה מעוניין להכניס אל תוך ביתך?!!

"ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" (מהג,ג). במדרש רבה (פרשה צ"ג) מובא על פסוק זה: אמר אבא כהן ברדלא: אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה! יוסף קטנן של שבטים - לא

יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו. לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויזכיר לכל אחד לפי מה שהוא, שנאמר (תהילים ג): "אוכיחך ואערכה לעיניך" - על אחת כמה וכמה! ענין זה ניתן להסביר **במשל**: אדם אחד היה חייב סכום כסף נכבד לשר העיר. ישב האיש בביתו ומנה את מעותיו כדי להשלים לסכום הנכבד ההוא. בתוך כדי הדברים, החל האיש להעלות טענות מטענות שונות, אמתלאות והתנצלויות, אותן ביקש לומר לפני השר כדי לשכנעו להפחית את סכום החוב. כאשר שמעו בני ביתו את דבריו אמרו: השר יבטל את דבריך במחי יד! מדוע אתם אומרים כך?! התרעם אביהם - האם אינכם דורשי טובתנו?! הרי טענותי צודקות...! לקח האיש את צרור כספו ופנה אל ארמון השר. והנה, בעומדו לפני השר, נפלה יראה עליו ונסתתמו כל טענותיו... כן הוא גם **הנמשל**. ישנם אנשים שאננים, שמחים וטובי לב, מלאים באמתלאות, בתירוצים ובכזבים ומחמת כך אומרים על הטוב שהוא רע, ועל הרע - שהוא טוב. אבל כאשר הם מובאים לפני כסא הדין, נופל עליהם מורא ופחד. באותה שעה אין עוד כל מקום לאמתלאות ולתירוצים... גם אחי יוסף, אף שהיו להם כמה טעמים שעל פיהם נהגו עימו בדרך הישר והטוב, עם כל זה כאשר עמדו לפניו נסתתמו טענותיהם ולא יכלו לענות מאומה כי נבהלו מפניו!

(משלי המגיד מדובנא)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אסור לפתוח מטריה ולנושאה עליו בשבת להגן מפני הגשמים, ואפילו היתה פתוחה מערב שבת אסור לנושאה עליו בשבת, וכל שכן במקום שאין עירוב ברשות הרבים כדת, שבודאי שיש לאסור בהחלט נשיאת המטריה בשבת לכל הדעות. וכן אסור לטלטלה (אף במקום שיש עירוב) משום מוקצה.
- ✓ שמישית גינה התקועה בקרקע מערב שבת, יש להקל לפותחה ולסוגרה בשבת, ויש שכתב שאין לפותחה ולסוגרה בשבת.
- ✓ יש נוהגים בשמחת תורה לפרוס טלית מעל ראשיהם של הילדים העולים לתורה, ויש להם על מה שיסמוכו, ואין לאסור משום עשיית אוהל עראי, כיון שאוחזים אותה בידים ואין פורסים אותה על עמודים וכיוצא בזה. וכן אין למחות בידי הנוהגים היתר ליד הכותל המערבי, לפרוס טלית מעל הספר תורה להגן מפני הגשמים.
- ✓ יש אומרים שמגירה שנשמטה כולה ממקומה ויש בעומקה חלל טפח, אסור להחזירה למקומה, כיון שעושה אוהל. ובעיה זאת ישנה גם בשולחנות עם מגירות שיש בחללן טפח. וכן בארגז המים של המקרר שיש בחללו טפח, ולכן לדעת האוסרים יש לזיזוה שלא להוציאו לגמרי לחוץ, אלא ידלה המים מתוכו באמצעות כלי. ומכל מקום הנוהגים להקל בכל זה, יש להם על מה שיסמוכו.
- ✓ מותר בשבת לכסות כל כלי בכיסוי המיוחד לו או בכל דבר המיוחד לכיסוי, אפילו אם נוצר חלל טפח בין הכיסוי לאוכל שבכלי. וכלים קטנים כגון קדרות ושאר כלי סעודה, מותר לכסותם גם במגבת וצלחת שאינם מיוחדים לכסות בהם, אבל כלי גדול כגון חבית גדולה, אסור לכסותו כולו במגבת וכיוצא בזה משום שאינם מיוחדים לכסות בהן, אם נוצר חלל בשיעור טפח בין הכיסוי למה שבתוך החבית, אלא יניח קצת ממנו מגולה.
- ✓ מותר בשבת לכפות כלי גדול על גבי מאכלים לשמורם מפני החמה ומפני זבובים וכיוצא בזה, אפילו אם נוצר חלל טפח בין שולי הכלי למאכלים, שאין דרך בנין בכך להעמיד את הגג כשהוא מחובר כבר במחיצות, ולא גורו חכמים על אוהל עראי כזה.
- ✓ מותר לעשות לכתחילה בשבת מחיצה של עראי (ומה שאסרו חכמינו גם בעראי, הוא דוקא באוהל שהוא גג), ואפילו שעושה אותה כדי להגן מפני החמה או מפני הצינה לא נחשבת כאוהל בשביל כך, וכן גם אם עושה אותה בשביל הנרות שלא יכבו, או שעושה אותה לצניעות כגון להפסיק בין אנשים לנשים שלא יראו זה את זה - מותר.
- ✓ מחיצה המתרת אסור לעשותה בשבת אפילו שהיא מחיצת עראי, וכגון להתיר סוכה, שהיו לסוכה רק שתי דפנות ועשה מחיצת עראי לדופן שלישי שאז נחשבת המחיצה כבנין שעל ידיה נתכשרה הסוכה, וכן הדין כשמתרת אותה המחיצה לטלטל על ידה במקום שאסור לטלטל, שמכיון שמחשיבים אותה למחיצה לענין היתר הטלטול, נחשבת היא כבנין.
- ✓ כשם שאסור לעשות מחיצה מתרת, כן אסור לפורקה בעודה משמשת כמחיצה מתרת, אך לאחר שאין עוד צורך בה ושוב אינה משמשת כמחיצה מתרת, הרי מותר לפרקה.
- ✓ וילון התלוי לפני הפתח במקום דלת, אף על פי הוא תלוי שם בקביעות מותר לתלותו בשבת, שכיון שהוא נע ונד ברוח מצויה, וגם אינו מעכב לעוברים ושבים דרך שם, אינו נקרא מחיצה קבועה אלא מחיצת עראי, וכל שלא עשויה להתיר - מותר. וכן יש להתיר מטעם זה לתלות הפרוכת לפני ארון הקודש, אפילו אין שם דלת אלא הפרוכת עצמה היא מחיצה לארון, וצריך לזיזוה כשתולה הוילון וכיוצא שלא יתקפל ויכפל לרוחבו טפח בשעה שתולה אותו, שנמצא עושה אוהל בגג טפח, לפיכך אם הוא וילון גדול, תולים אותו שני אנשים כדי שיתלוהו כולו כאחד ולא יתקפל, אבל אדם אחד אסור. מחיצה הקשורה לקיר כמו דלת מתקפלת, ואפילו אינה פרוסה מבעוד יום לרוחב של טפח אחד לפחות - מותר לפותחה בשבת, גם אם היא באה להתיר דבר בפתיחתה.
- ✓ מותר להגיד לנוכרי בשבת לעשות מחיצה מתרת שאינה קבועה, אם היהודי צריך לה לצורך מצוה, כגון להתפלל במקום נקי.

(השבת וההלכותיה)